

Szakmai számítások alapjai – Megoldás

1. Töltse ki az alábbi táblázatot!

Anyag	KCl	NaOH	H ₂ SO ₄
c (mol/dm ³)	0,100	10 ⁻³	0,1·0,5 = 0,05
$c[\text{H}_3\text{O}^+]$ (mol/dm ³)	10 ⁻⁷	10 ⁻¹¹	10 ⁻¹
$c[\text{OH}^-]$ (mol/dm ³)	10 ⁻⁷	10 ⁻³	10 ⁻¹³
pH	7,00	11,00	1,00
pOH	7,00	3,00	13,00

2. 10 cm³ pH = 13,0 és 100 cm³ pH = 12,0 nátronlúgot összeöntünk, és 2000 cm³-re hígítjuk. Számítsa ki az oldat pH-ját!

Egyik oldat	Másik oldat	Összeöntve
pH = 13,0 nátronlúg	pH = 12,0 nátronlúg	$V(\text{lúg}) = 2,000 \text{ dm}^3$
pOH = 1,0	pOH = 2,0	$n(\text{lúg}) = 0,002 \text{ mol}$
$[\text{OH}^-] = 10^{-1} \text{ mol/dm}^3$	$[\text{OH}^-] = 10^{-2} \text{ mol/dm}^3$	$c(\text{lúg}) = \frac{n}{V} = \frac{0,002}{2} = 0,001$
$c(\text{lúg}) = 10^{-1} \text{ mol/dm}^3$	$c(\text{lúg}) = 10^{-2} \text{ mol/dm}^3$	
$V(\text{lúg}) = 0,01 \text{ dm}^3$	$V(\text{lúg}) = 0,1 \text{ dm}^3$	pOH = $-\lg 10^{-3} = 3$
$n(\text{lúg}) = 0,0010 \text{ mol}$	$n(\text{lúg}) = 0,0010 \text{ mol}$	pH = $14 - 3 = 11,00$

3. Egy 500 cm³-es mérőlombikba 150 cm³ pH = 1,2 sósavat és 150 cm³ pH = 12,5 káliúgot öntünk, majd a mérőlombikot jelre állítjuk. Mennyi lesz a pH-ja az oldatnak?

Egyik oldat	Másik oldat	Összeöntve
pH = 1,2 sósav	pH = 12,5 KOH	HCl + KOH = KCl + H ₂ O
$[\text{H}_3\text{O}^+] = 10^{-1,2} = 0,0631 \text{ mol/dm}^3$	pH = $14 - 12,5 = 1,5$	$n(\text{sav}) = 0,00946 - 0,00474 = 0,00472 \text{ mol}$
$c(\text{sav}) = 0,0631 \text{ mol/dm}^3$	$[\text{OH}^-] = 10^{-1,5} = 0,0316 \text{ mol/dm}^3$	$V(\text{sav}) = 0,500 \text{ dm}^3$
$V(\text{sav}) = 0,15 \text{ dm}^3$	$c(\text{lúg}) = 0,0316 \text{ mol/dm}^3$	$c(\text{sav}) = \frac{n}{V} = \frac{0,00472}{0,5} = 0,00944 \text{ mol} = c[\text{H}_3\text{O}^+]$
$n(\text{sav}) = 0,00946 \text{ mol}$	$V(\text{lúg}) = 0,15 \text{ dm}^3$	pH = $-\lg 0,00944 = -2,02$
	$n(\text{lúg}) = 0,00474 \text{ mol}$	

4. 100 cm³ pH = 2,0 sósavat és 178 cm³ pH = 11,76 nátronlúgot összeöntünk, majd az oldatot 1250 cm³-re hígítjuk. Mekkora lesz az oldat pH-ja?

Egyik oldat	Másik oldat	Összeöntve:
pH = 2,0 kénsav	pH = 11,76 nátronlúg	H ₃ O ⁺ + OH ⁻ = 2 H ₂ O
$[\text{H}_3\text{O}^+] = 0,010 \text{ mol/dm}^3$	pOH = $14 - 11,76 = 2,24$	$n(\text{H}_3\text{O}^+) = n(\text{OH}^-)$, az oldat pH-ja semleges, pH = 7,00
$V(\text{sav}) = 0,100 \text{ dm}^3$	$[\text{OH}^-] = 10^{-2,24} = 0,00575 \text{ mol/dm}^3$	
$n(\text{H}_3\text{O}^+) = 0,01 \text{ mol}$	$V(\text{lúg}) = 0,178 \text{ dm}^3$	
	$n(\text{OH}^-) = 0,0010 \text{ mol}$	

5. A laborban található technikai sósavat vizsgáljuk. Méréssel megállapítottuk, hogy a sűrűsége $1,165 \text{ g/cm}^3$.

A) Sűrűség táblázat segítségével határozza meg az hatóanyag tartalmát!

Sűrűség (kg/m^3)	Hatóanyag-tartalom (g/dm^3)	Sűrűség (kg/m^3)	Hatóanyag-tartalom (g/dm^3)
1100	224,29	1150	346,61
1110	247,86	1160	372,82
1120	271,60	1170	399,91
1130	296,06	1180	427,51
1140	321,25	1190	456,01

$$\rho_B = \frac{372,82 + 399,91}{2} = 386,37 \text{ g/dm}^3 \text{ (Ez tulajdonképpen a tömegkoncentráció.)}$$

B) Hány tömegszázalékos a technikai sósav?

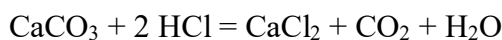
Vegyünk $1 \text{ dm}^3 = 1000 \text{ cm}^3$ sósavat!

Ebben van $386,37 \text{ g HCl}$

$$m(\text{oldat}) = \rho \cdot V = 1,165 \cdot 1000 = 1165 \text{ g}$$

$$w(\text{oldat}) = \frac{386,37}{1165} \cdot 100 = 33,16\%$$

C) Egy fűtési rendszerben a becslések szerint $1,25 \text{ kg}$ vízkő található. A probléma megoldásához (azaz a vízkő eltávolításhoz) 2 litert öntöttünk a fenti technikai sósavból a vízrendszerbe. Sikerral jártunk? Válaszát számolással igazolja! Feltételezzük, hogy a vízkő tiszta kalcium-karbonátból áll.

$$V(\text{sósav}) = 2 \text{ dm}^3 \quad \rho_B = 386,37 \text{ g/dm}^3$$

$$m(\text{sósav}) = V(\text{sav}) \cdot \rho_B = 2 \cdot 386,37 = 772,74 \text{ g}$$

$$M(\text{HCl}) = 36,5 \text{ g/mol} \quad n(\text{HCl}) = \frac{m(\text{HCl})}{M(\text{HCl})} = \frac{772,74}{36,5} = 21,17 \text{ g}$$

$$n(\text{CaCO}_3) = \frac{n(\text{HCl})}{2} = \frac{21,17 \text{ mol}}{2} = 10,59 \text{ mol}$$

$$M(\text{CaCO}_3) = 100 \text{ g/mol} \quad m(\text{CaCO}_3) = 10,59 \cdot 100 = 1059 \text{ g} \approx 1,06 \text{ kg}$$

Nem jártunk sikerrel. A sav csak $1,06 \text{ kg}$ vízkövet képes leoldani az $1,25 \text{ kg}$ -ból.

D) Mekkora térfogatú $25 \text{ }^\circ\text{C}$ hőmérsékletű és standard nyomású gáz keletkezik a vízkőtelelnítés során?

$$n(\text{CaCO}_3) = n(\text{CO}_2) = 10,59 \text{ mol} \longrightarrow V(\text{CO}_2) = 10,59 \text{ mol} \cdot 24,5 \frac{\text{dm}^3}{\text{mol}} = 259,5 \text{ dm}^3$$

6. Hány m^3 víz van a 500 literes tartályban, ha 1 liter technikai sósav hozzáadásának hatására a $\text{pH} = 2,00$ lesz? (A technikai sósav adatai az 5. feladatban található)

A technikai sósav 1 literjében, ami egyenlő 1 dm^3 -rel, $386,37 \text{ g HCl}$ van. (Lsd. előző feladat.)

$$n(\text{HCl}) = n(\text{H}_3\text{O}^+) = \frac{386,37}{36,5} = 10,59 \text{ mol}$$

$$\text{pH} = 7 \longrightarrow c(\text{H}_3\text{O}^+) = 10^{-2} \frac{\text{mol}}{\text{dm}^3} \longrightarrow V = \frac{n}{c} = \frac{10,59}{10^{-2}} = 1059 \text{ dm}^3$$

Az 1 dm^3 hozzáadott technikai sósavat levonva a tartályban lévő víz térfogata:
 $V = 1058 \text{ dm}^3 \approx 1,06 \text{ m}^3$.